

Eduskunnan vastaus hallituksen esitykseen laeiksi yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta ja sosiaalihuoltolain muuttamisesta

Eduskunnalle on annettu hallituksen esitys n:o 22/1996 vp laeiksi yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta ja sosiaalihuoltolain muuttamisesta. Eduskunnalle on sosiaali- ja terveysvaliokunta antanut asiasta mietintönsä n:o 8/1996 vp.

Eduskunta edellyttää, että sosiaali- ja terveysministeriö selvittää, missä määrin perhehoidossa on sosiaalihuoltolain 26 a §:n 1 ja 2 momentissa säädetyistä hoidettavien enimmäismääristä poikettu, missä määrin eri asiakasryhmiin kuuluvia on sijoitettu samoihin koteihin sekä miten valvonta on järjes-

tetty erityisesti niissä tapauksissa, joissa asiakkaat on sijoitettu kotikuntansa ulkopuolella olevaan perhekotiin. Jos selvityksessä ilmenee epäkohtia, joiden korjaaminen edellyttää lainsäädäntömuutoksia, sosiaali- ja terveysministeriön tulee pikaisesti valmistella tarvittavat muutosehdotukset.

Eduskunta edellyttää sosiaali- ja terveysministeriön huolehtivan siitä, että yksityisten sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottajien toiminnan laadunvalvonta järjestetään kunnissa asianmukaisella tavalla.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Säännökset

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan yksityisiin sosiaalipalveluihin, joita palvelujen tuottaja antaa korvausta vastaan liike- tai ammattitoimintaa harjoittamalla, jollei lailla toisin säädetä. Lakia sovelletaan myös julkisyhteisöjen perustamien liikeyritysten tuottamiin sosiaalipalveluihin.

Tätä lakia ei sovelleta valtion, kunnan tai kuntayhtymän tuottamiin sosiaalipalveluihin, perhehoitolain (312/92) 1 §:n mukaisen toimeksiantosopimussuhteen perusteella an-

nettavaan perhehoitoon eikä sosiaalihuoltolain 27 a ja 27 b §:ssä tarkoitettuun omaishoidon tuella järjestettävään hoitoon.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *yksityisillä sosiaalipalveluilla* yksityisen henkilön tai yhteisön tuottamia lasten ja nuorten huollon, lasten päivähoiton, vammaisten, kehitysvammaisten, vanhusten tai päihdehuollon palveluja tai muita vastaavia sosiaalihuollon palveluja; sekä

2) *toimintayksiköllä* toiminnallista kokonaisuutta, jossa annetaan asiakkaan oman kodin ulkopuolella tässä laissa tarkoitettuja palveluja.

2 luku

**Yksityisten sosiaalipalvelujen
järjestäminen**

3 §

Toimintaedellytykset

Yksityisiä sosiaalipalveluja antavan toimintayksikön tulee olla terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan siellä annettavalle hoidolle, kasvatukselle ja muulle huolenpidolle sopiva. Henkilöstön lukumäärän tulee olla riittävä palvelujen tarpeeseen ja hoidettavien lukumäärään nähden.

Toimintayksikössä tulee olla riittävät ja asianmukaiset toimitilat ja toimintavälineet sekä toiminnan edellyttämä henkilöstö. Henkilöstön on täytettävä samat kelpoisuudet kuin mitä kunnan tai kuntayhtymän sosiaalihuollon ammatilliselta henkilöstöltä vastavissa tehtävissä vaaditaan. Siltä osin kuin tätä lakia sovelletaan perhehoitoon, perhekodin henkilöstön on täytettävä sosiaalihuoltolain 26 a §:n 2 momentissa säädetty kelpoisuus.

Asiakkaan kotona annettaviin palveluihin sovelletaan 1 ja 2 momentissa mainittuja toimintaedellytyksiä siltä osin kuin on kysymys henkilöstön kelpoisuuksista ja lukumäärästä.

Palvelujen on perustuttava sopimukseen tai hallintopäätökseen, johon tarvittaessa liittyy yhdessä asiakkaan tai hänen edustajansa kanssa laadittu palvelu-, hoito-, huolto-, kuntoutus- tai muu vastaava suunnitelma.

4 §

Palvelujen vastuuhenkilö

Yksityisiä sosiaalipalveluja tuottavalla toimintayksiköllä tulee olla palveluista vastaava henkilö, joka vastaa siitä, että palvelutoiminta täyttää sille asetetut vaatimukset.

Vastuuhenkilö nimitään toiminnan aloittamisilmoituksen tai lupamenettelyn yhteydessä. Vastuuhenkilön vaihtumisesta on ilmoitettava ilmoituksen vastaanottaneelle tai luvan myöntäneelle valvontaviranomaiselle.

5 §

Lupa ympärivuorokautiseen toimintaan

Yksityisen palvelujen tuottajan, joka jatkuvasti liike- tai ammattitoimintaa harjoittamalla antaa ympärivuorokautisia sosiaalipalveluja, on saatava lääninhallituksen lupa ennen toiminnan aloittamista ja olennaista muuttamista. Luvasta tulee ilmetä palvelujen tuottajan toimiala ja toiminnan laajuus. Toiminnan lopettamisesta on ilmoitettava lääninhallitukselle.

Lupa myönnetään kirjallisesta hakemuksesta palvelujen tuottajalle, joka täyttää 3 §:ssä säädetty edellytykset.

Lääninhallituksen on suoritettava tarkastus ympärivuorokautista palvelutoimintaa harjoittavassa yksityisessä toimintayksikössä mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on saanut toiminnan aloittamista tai muuttamista koskevan hakemuksen.

Yksityisen lastensuojelulain 33 §:ssä säädetään.

6 §

Ilmoitus toiminnasta

Yksityisen palvelujen tuottajan, joka harjoittaa 2 §:ssä tarkoitettua muuta kuin ympärivuorokautista toimintaa, on tehtävä ennen toiminnan aloittamista, olennaista muuttamista tai lopettamista kirjallinen ilmoitus sille kunnalle, jossa palveluja annetaan.

Ilmoituksesta tulee ilmetä palvelujen tuottajan toimiala ja toiminnan laajuus.

Edellä 5 §:ssä tarkoitetun palvelujen tuottajan ei tarvitse tehdä erillistä ilmoitusta muusta yksityisestä sosiaalipalvelutoiminnastaan.

7 §

*Yksityisten palvelujen tuottajien
rekisteri*

Lääninhallitus pitää rekisteriä alueensa kunnissa toimivista yksityisistä sosiaalipalvelujen tuottajista ja niiden toimialoista.

Kunnan on ilmoitettava lääninhallitukselle tiedot rekisterin pitoa varten.

3 luku

12 §

Valvonta*Tarkastusoikeus*

8 §

Valvontaviranomaiset

Tähän lakiin perustuvan toiminnan yleinen ohjaus ja valvonta kuuluu asianomaiselle ministeriölle.

Tässä laissa tarkoitettujen palvelujen valvonta kuuluu asianomaiselle lääninhallitukselle sekä sille kunnalle, jossa palveluja annetaan. Kunnassa valvontaviranomaisena toimii sosiaalihuollosta vastaava toimielin tai sen määräämä viranhaltija.

9 §

Valvonnan sisältö

Valvontaviranomaisten on toimittava yhteistyössä yksityisen sosiaalipalvelujen tuottajan kanssa järjestettäessä palvelujen tuottamisessa tarpeellista ohjausta, neuvontaa ja seurantaa.

Toimintayksikön ja palvelujen tulee palveluja annettaessa täyttää 3 §:ssä asetetut vaatimukset.

10 §

Toimintakertomus

Luvan saaneen yksityisen palvelujen tuottajan on vuosittain annettava toiminnastaan kertomus lääninhallitukselle.

Toimintakertomuksessa on ilmoitettava henkilöstössä, toimitiloissa ja toiminnassa tapahtuneet muutokset.

11 §

Tiedonsaantioikeus

Valvontaviranomainen on oikeutettu saamaan maksutta tehtävänsä suorittamista varten tarpeelliset tiedot ja selvitykset sosiaalipalvelujen tuottajalta, jollei vaitiolovelvollisuudesta muuta johdu.

Valvontaviranomaisella on oikeus päästä palvelutoiminnan järjestämisessä käytettävään toimintayksikköön ja suorittaa siinä tarkastuksia.

Lääninhallitus voi pyytää kunnan sosiaalihuollosta vastaavaa toimielintä tarkastamaan toimintayksikön.

Kunnan toimielimen on heti ilmoitettava tietoonsa tulleista puutteellisuuksista tai epäkohdista asianomaiselle lääninhallitukselle.

13 §

Virka-apu

Poliisi on velvollinen antamaan valvontaviranomaiselle virka-apua 11 ja 12 §:ssä tarkoitetun valvontatehtävän suorittamisessa sekä 17 §:ssä tarkoitetun keskeyttämisen ja käyttökiellon täytäntöönpanemisessa.

4 luku

Vaitiolovelvollisuus

14 §

Yksityisen palvelujen tuottajan vaitiolovelvollisuus

Yksityinen palvelujen tuottaja, sen palveluksessa olevat sekä muut sen tehtäviä suorittavat tai sen tiloissa työskentelevät henkilöt sekä palvelujen järjestämisessä asiantuntijoina käytetyt henkilöt eivät saa ilman asianomaisen henkilön tai, milloin hänellä ei ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa tai laillisen edustajansa lupaa ilmaista yksityistä tai perheen salaisuutta, josta he asemansa, tehtävänsä tai työnsä vuoksi ovat saaneet tietää.

Vaitiolovelvollisuus säilyy palvelussuhteen, työskentelyn tai tehtävän päättymisen jälkeen.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei estä asian ilmaisemista sille, jolla viran puolesta on oikeus saada asiasta tieto.

15 §

Virkamiehen vaitiolovelvollisuus

Virkamies tai muu julkisyhteisön palveluksessa oleva työntekijä samoin kuin luottamustehtävää hoitava, joka tässä laissa säädettyssä tehtävässä toimiessaan on saanut tietoja sosiaalipalvelujen tuottajan liike- tai ammattisalaisuudesta tai taloudellisesta asemasta taikka jonkun henkilökohtaisista asioista ja oloista, ei saa niitä ilmaista, ellei se, jonka hyväksi vaitiolovelvollisuus on säädetty, suostu tietojen antamiseen.

5 luku

Määräykset, pakkokeinot ja seuraamukset

16 §

Määräykset ja pakkokeinot

Jos yksityinen sosiaalipalvelujen tuottaja ei ole täyttänyt ilmoitus- tai luvanhakuvollisuuttaan tai jos tässä laissa tarkoitettujen sosiaalipalvelujen antamisessa havaitaan puutteellisuuksia tai epäkohtia, lääninhallituksen on annettava määräys ilmoitus- tai lupavelvollisuuden täyttämisestä tai puutteellisuuksien korjaamisesta taikka epäkohtien poistamisesta sekä samalla asetettava määräaika, jonka kuluessa tarpeelliset toimenpiteet on suoritettava.

Lääninhallituksella on oikeus velvoittaa asianomainen noudattamaan 1 momentissa tarkoitettua määräystä sakon uhalla tai uhallalla, että palvelutoiminta keskeytetään taikka että toimintayksikön tai sen osan käyttö kielletään.

17 §

Keskeyttäminen ja kielto

Jos toiminnan järjestämisessä on menetelty tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisesti, lääninhallituksella on oikeus keskeyttää toiminta kokonaan tai osittain taikka kieltää toimintayksikön tai sen osan käyttö, kunnes puutteellisuus on korjattu tai epäkohta poistettu.

18 §

Luvan peruuttaminen

Lääninhallitus voi peruuttaa ympärivuorokautiseen sosiaalipalvelujen antamiseen myöntämänsä luvan, jos toiminnassa on olennaisesti rikottu tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä.

19 §

Vaitiolovelvollisuuden rikkominen

Rangaistus tässä laissa tarkoitetusta vaitiolovelvollisuuden rikkomisesta säädetään rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:ssä taikka 40 luvun 5 §:ssä.

6 luku

Muutoksenhaku ja täytäntöönpano

20 §

Muutoksenhaku

Lääninhallituksen päätökseen haetaan muutosta lääninoikeudelta 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Lääninoikeuden päätökseen haetaan muutosta muutoksenhausta hallintoasioissa annetun lain (154/50) mukaisesti korkeimmalta hallinto-oikeudelta.

Lääninhallituksen 16 §:n 2 momentin nojalla tekemästä uhkasakon asettamista koskevasta päätöksestä ei saa erikseen valittaa.

21 §

Täytäntöönpano

Lääninhallituksen antama toiminnan keskeyttämistä tai luvan peruuttamista samoin kuin toimintayksikön tai sen osan sekä laitteen käytön kieltämistä koskeva päätös voidaan panna muutoksenhausta huolimatta heti täytäntöön, jos se on asiakkaiden turvallisuuden kannalta välttämätöntä.

Muutoksenhakuviranomainen voi kieltää päätöksen täytäntöönpanon tai määrätä sen keskeyttäväksi.

7 luku

Erinäisiä säännöksiä

22 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

23 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan
ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin
toimenpiteisiin.

24 §

Kelpoisuutta koskeva siirtymäsäännös

Sen estämättä, mitä 3 §:ssä säädetään henkilöstön kelpoisuudesta, ovat tämän lain voimaan tullessa toiminnassa olevan yksityisen palvelujen tuottajan palveluksessa olevat henkilöt edelleen kelpoisia tehtäviinsä.

25 §

Luvan hakemista koskeva siirtymäsäännös

Tämän lain voimaan tullessa toiminnassa olevien yksityisten palvelujen tuottajien on haettava 5 §:ssä tarkoitettu lupa tai tehtävä 6 §:ssä tarkoitettu ilmoitus kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Jos palvelujen tuottajalla on lastensuojelulain 33 §:ssä tarkoitettu lääninhallituksen lupa, toimintaan ei erikseen tarvitse tämän lain perusteella hakea lupaa.

Laki

sosiaalihuoltolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 17 päivänä syyskuuta 1982 annetun sosiaalihuoltolain (710/82) 43 ja 44 §, näistä 43 § sellaisena kuin se on 3 päivänä elokuuta 1992 annetussa laissa (736/92), ja

muutetaan 26 §:n 1 ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat 3 päivänä huhtikuuta 1992 annetussa laissa (311/92), seuraavasti:

26 §

Perhekodilla tarkoitetaan lääninhallituksen luvan saanutta tai perhehoitajalaissa (312/92) tarkoitettua kunnan tai kuntayhtymän hyväksymää yksityiskotia, jossa annetaan perhehoitoa.

Perhehoitajasta säädetään perhehoitajalaissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Helsingissä 28 päivänä toukokuuta 1996
